

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la espeditorul foiei, pe afară la s. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori franceze, adresate către espeditor. Prețulu pnumerațiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 57.

ANULU XXIII.

Săbiiu 20 Iuliu (1 Aug.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Ideii conducătorice.

I.

Echte und gesunde politische Maximen, wie sie die anderen Nationen um uns her bereits praktisch befolgen, sind bei uns noch roh, Gegenstand der Controverse.

Hans Gageru.

Este o enigma cum poporul român, relativu mare la numeru, cu situatiune geografica câtu se pôte de buna, a potutu remanê in evulu mediu întregu sfasiat și culcatu la pamentu. Inim'a lui aparata de murii cei naturali ai Carpatiloru, glaciurile sele scutite de fluvie că Dnistru, Dumarea și Tis'a si totusi elu sa nu póta aceea ce putura magiarii, mai putieni la numeru, asiediatu pre siesurile cele deschise de trei latu a le Panoniei. Si ierasi este o enigma cum de in Transilvani'a, dela catastrofa dela Mohaciu încôce, pâna in diu'a de astadi, două mâni de ômeni, adeca 500 mii magiari și 170 mii sasi au tienut și tienu si astadi in freu pre unu milionu si atâtea sute de mii de români ?

Ômenii nostri suntu ga'ta cu respunsulu, pentruca ei indatu vinu cu unio trium nationum, cu aprobatele și compilatele și unde nu ajungu aceste, cu indefinit'a vitregitate a temporiloru.

Alesandru Macedonênu, deca a vedutu ca nu e in stare a deslegă nodulu gordicu a întrebuintiatu ascutitulu sabiei sele; argumentele cu cari voru sa deslege ômenii nostri enigm'a noastră inse n'au taisiu sa deslege nici dupa metod'a lui Alesandru. Argumentele aceste se potu asemană cu pumnulu nudu, cu care deca voiesce cine-va sa deslege că Alesandru, in locu de a deslegă si causăza durere.

Pentruca omulu cugetatoriu si va pune mai departe întrebarea: cum de in intervalurile de pace români nu au cautatu sa se consolideze și sa puna temei unu statu cum au facutu magiarii; cum remanendu impartiti in provincie separate, au suferitu români din Transilvani'a sa se nasca unio trium nationum, cum de au suferitu sa se nasca aprobatele și compilatele, pre cându câte o mâna de Moldoveni dă peptu cu câte trei imperie din giurulu loru și Muntenii asemenea; cu tôte ca si unii și altii gaseau inca tempu destulu sa se sfasie înprumutatu și între sine.

Nici fras'a banala cu vitregitatea temporiloru, pre carea noi amu descifrao cu invasiunile barbare, nu e suficienta. Invasiuni barbare au fostu in evulu mediu si preste cele-lalte natiuni. Ungari'a a fostu bantuita de mongoli, de tataru și de deseles resbele interne, a fostu bantuita de turcu și sfasiata prin catastrofa dela Mohaciu, Transilvani'a asemenea a fostu espusa invasiuniloru, cari nu alegeau natiunalitate, ci le masacrau dupa cum le gaseau si totu asiă le devastau și pradau și duceau in sclavia. Dara dupa ce trecura undele cele funeste preste țiera vedemu ca Ungari'a se consolidă de nou, vedemu in Transilvani'a, remasa autonoma, pre magiari și pre sasi consolidandu-se de nou spre a fi domni situatiunei.

Ce dice istori'a tempului acestui'a de noi? Nimic'a imbucuratoriului și nimic'a magulitoriului. Caus'a? Acı stamintea in locu. Atât'a vedemu ca cei putieni se reculegu si dupa catastrofe; multimea inse nu!

Unu profesor de istoria germanu dice, ca istori'a nu este scrisa pentru acele naturi cu inima môle, cari voiescu sa remana deapurea copii și sa cunôsca numai ômeni buni și rei. Tari'a spiritului, carea întemeiăza puterea și libertatea staturiloru și natiuniloru, energi'a neintrerupta și chiaritatea vederiloru mintiei nepreocupate, aceste suntu și trebuiescu sa predomineze pre celu ce cautu deslegarea enigmelor istorice. Tari'a spiritului, carea nasce puterea și libertatea, energi'a neifranta și chiaritatea vederiloru mintiei sa fia momentele cari sa le caute și afle cetitoriu in istoria și credemu ca adeverulu trebuie sa ese la lumina și din cele mai enigmatice enigme.

Istori'a noastră, încatu o avemu, vorbesce in adeveru inimiloru moi, pentrucă ele sa devina și mai moi. Ea ne spune într'unu cântecu de sieptespradice seculi ca amu fostu asupriti, dara nu ne spune și cauzele.

Cararea pre care se afla ideile politice ale transilvaneniloru și ungueniloru români, vorbindu numai inimiei, putemu dice, ca ne falsifica și mutilăza și istori'a. Ce gasece omulu in unele din opsiorele noastre istorice? Laude ca suntemu de origine ilustra și vaierări ca suntemu și amu fostu asupriti. Ce gasece omulu in publicistic'a cea mai numerôsă a transilvaneniloru și ungueniloru români? Nimic'a mai multu de câtu laude fără de folosu și vaierări inspaimentătorice, — că si in istori'a noastră.

Cându se va supune ceea ce noi numimu istoria critice, se va vedea, ca între cauzele si efectele infatisiate intrens'a lipsesce legatur'a logice. Legatur'a carea pôte fi trecuta cu vederea din nesciintia sêu din preocupatiune, nu inse din natur'a logice faptelor.

In casulu nostru de fatia avemu o premisa neresturnabile, poporul celu numerosu, la carea se mai adauge in genere îndelungat'a suferintia prin apasarile esercitate de alte popóre. Din premis'a acést'a inse pururea se deduce numai conclusiunea, ca poporul acést'a merita o sôrte mai buna, pentruca este unu poporu de origine ilustra și indiestratu cu insusiri nobile și capabile de o civilizatiune mai inalta.

Tôte aceste le va recunôsce orice omu neopreocupatu de adeverate. Va recunôsce inse ca lipsesce o parte insemnata a propusetiunei și adeca partea carea sa arate, ce face dela sine și prin sine poporul carele e de origine ilustra și care merita o sôrte mai buna, pentru de a dovedi ilustritatea originei sele și de a ajunge sôrtea mai buna.

Numai asiă, adeca, deca se inregistreza și faptele cari contienu partea acést'a indispensabile pentru o conclusiune logica, devine istori'a noastră in sensulu celu mai corect și esactu adeverata. Altfeliu este falsificata și mutilata și totu asiă va fi si opiniunea publica carea se radiama pre dens'a.

Cu o istoria precum și cu o opiniune publica falsificata nu ese nimeana din enigme, ci va intră si se va incurcă mai afundu in ele; cu o istoria și opiniune publica falsificata vomu pune si noi pre urmatoriului nostri preste patru, cinci seculi, deca voru avê dîle, in uimire, cum de atât'a putere de omu a potutu fi tienuta sub umbr'a

unoru natiunalități, cari abiă au ajunsu pentru oficie și demnitati politice și militare.

„Mit Kupfergeld lässt sich der Himmel nicht estürmen“ (Cu bani merunti nu poti dă navala asupr'a cerului) dice unu proverbu nemtescu. Pentru aceea suntemu obligati fiintiei nostre natiunali a dice unu valet pentru totu-dêun'a faramituriloru cu cari cautămu sa indulcimu amaraciunea cea pipaita a pusetiunei nostre. Sa întregimu propusetiunea vietiei nostre natiunali cu predicatul activității nostre. Asiă vomu dobandi o icôna sincera a starii nostre din trecut, vomu dobandi formulariu celu mai instructiv pentru presentu și pentru viitoriu.

Cându dicemu activitate nu întielegemu numai odiôs'a frasa, cu carea se face astadi atât'a abusu, tocm'a că si cu ceea-lalta frasa, sora vitrega a celei dintâiu, numita passivitate. In sensu politicu la români n'a esistatu nici activitate nici passivitate. Activitatea s'a recomandat, dara fî despretiuita și încatu s'a facutu unele încercări, paralisata; passivitatea a fostu numai prochiamata și apoi batjocorita de autorii ei in fapta. Sub cuventulu activitate întielegemu, politicesce apărarea intereselor politice și natiunali, bisericesce apărarea intereselor bisericesci, socialu inaintarea intereselor spirituale și materiale in tôte directiunile, in consonantia cu binele comunu.

Deca barbati nostri voru mai face toti politica mare, care de pre cathedra, care din birou, care din fabrica, care de dupa taraba, fără de a-si pune seriosu întrebarea ca suntu ei in stare sa faca politica; deca barbati nostri cari se credu a fi chiamati a face politica nu-si voru face o idea fixa despre vre-o diploma vechia, carea fiindu esita din cursulu politicu, din motive constitutiunale și mai vertosu din motivele spiritului tempului, ci voru face studii seriose, nu despre câtu s'a beutu si câtu au fostu la cutare alegere, ci despre graduat'a desvoltare a libertătiei popóreloru, despre desvoltarea ideei natiunale și intensitatea ei etc. etc., și cu cunoscintele scôse din astfelu de studiu aru apară interesele natiunali in legislatiune, in pressa, in adunări publice și ori unde s'aru cere: atunci aru face activitate.

Atunci si magiarii aru putê avê mai putiena asurdiela ridicula din partea româniloru, ca cine au fostu și de unde au venitu și alte nebunii copilaresci de care geme diurnalistic'a noastră din Budapest'a și din Brasiovu.

Deca barbati nostri nu aru consideră biserica de o strunga in carea sa indese oile cuventatoriie spre a le putê mulge, ci unu institutu de moralitate și aru lucră la desvoltarea lui aru face activitate.

Deca altii s'aru interesă pentru a familiarisă la noi sciinti'a, artele și industri'a aru face activitate.

Suntemu convinsi, ca parerea noastră desfasiurata in cele de pâna aci va atinge durerosu pre fia-care românu, căci totu asiă ne atinge si pre noi. Inse noi trebuie sa ne spunemu odata adeverulu asiă cum este, că sa ne pôte servi de medicina curabile și salutaria.

Minciun'a, atâtu cea politica, cea bisericesca câtu și cea sociale trebuie sa dispara odată. Sa nu mai fimu si sa nu mai suferimu a fi ametiti cu povesti ienicesci și cu „natiunale“ (?) veleități ca unitii au mai multa inteligintia decâtu neunitii (vedi „Gazet'a“

și „Transilvani'a“) și cu idei fipse despre o politica, carea s'aru potrivu cu cea din dîlele lui Tököli.

Si nemtiloru nu le-a caditu bine cându le-a strigatu H. Gageru: „Măximele cele adeverate și sanatoșe politice practisate dejă de alte natiuni din giurulu nostru, la noi suntu inca „crude și obiectu de controversa.“ Dara aceiasi nemti, cari mai diece seculi au ratacitu politicesce printr'unu labirintu de vanitati de multe ori minutiose și cari ajunsese a fi chiaru și in secululu nostru o massa mare sêu mai bine o conglomeratiune divisata între sine și espusa a deveni prada si obiectu de jucaria in mânil veciniloru din giurulu loru — astadi, reculegandu-se și îndreptandu-si erorile, stau tari și mari in fati'a Europei și a lumii.

Conditiiunile româniloru numai într'unu punctu coincid si se potu asemenă cu ale nemtiloru, in punctulu rataciriloru. Pretensiunile româniloru suntu cu multu mai modeste. Ele nu voru impunerea in fati'a Europei și a lumii că Germani'a, ci voru că poporul românu sa traiască, că atare, in renduluceloru-lalte popóre, cu cari locuesce impreuna și langa care locuesce că vecinu.

Pretensiunea fiindu modesta nu e greu de a o ajunge. Spre a ajunge inse la tienti acést'a, carea nu stă departe de noi, trebuie sa ne departămu de tôte neajunsele politice, bisericesci și sociale, cari vorbindu numai inimiei, imbata și adormu mintea prevedietoria și sa adoptămu maxime politice adeverate și sanatoșe și sa le si practisămu.*)

In Erzegovin'a duréza revolt'a contr'a guvernului turcescu. Turcii, dupa scirile sosite pâna acum, au fostu la diverse puncte batuti. In raportele din urma ale mai multoru foi cetimu ca, in Dalmati'a, in Croati'a și in alte țieri locuite de slavi se constituiescu comitete cu scopu de a sprigini pre revoltanti cu bani, munitiune și chiaru și cu bratie.

Din protopresbiteratulu gr. or. alu Ternavei superioare in 5 Iuliu 1875.

(Urmare din nr. 55.)

Prelegerile cu elevii se incepu, duréza, iera esamenele se tienu — dara numai odata in anu si in unele locuri nici atunci nu — cându, câtu si cum place preotului și invetiatoriului. Pruncii obligati la invetiamentu, lasati in voi'a loru de parinti, frecuentéza scôla numai cându vrêu si cându li s'aru uritu de a mai siedê pre acasa ori a petrece in jocarii și alte nimicuri pre strade, carea provine de acolo ca antistiile comunali nu se interesedia nici decâtu de caus'a din cestiune, de-si din partea preotiei credu ca se asternu listele de lenevire, nu silescu pre parinti a-si tramine copii la scôla si in casu de renitentia nu-i pedepsescu.

Acı pôte ni se va objectă ca ce facu inspectorii scolari? pentru ce suntu acesti'a? ôre pentru că se priveghiedie asupr'a scôleloru, ori numai de flori de meru?

Despre inspectiune scolara in pro-

*) Pentru a delatură presupunerile respandite uneori cu tendintie, dechiarămu, ca toti articuli cāti se scriu in fruntea foiei nostre, fără vre-unu semnu sêu nume, suntu scrisi de redactorulu acestei foi. R.

topresbiteratul Ternavei superioare n'au fostu si nici nu este vorba. Parintele protopresbiteru si respective inspectorulu scol. district. de comoditate e nici o ocaziunea visitatiunei canonice nu-si ia atát'a ostentála cá sa véda baremu ca unde e scóla, este corespundietória ori ba, si pre invetiatoriulu cáci de copii nu preste multi ii va stelí ochii, nu! nu face absolutu nimic'a decâtu revede protocólele parochiali si apoi apoi ia câte 5—10 fl. v. a. si póte si mai multu diurne, se duce si ba sa-lu mai vedi pâna la anu. Acésta procedura se potrivește cu a economului acelu'a, carele merge tómn'a la culesu dara la semanatu nu. — Inspectorii scolari comunali, dela acesti'a ce si poti asceptá, ca ei n'au nici cea mai mica ideia despre scóla; despre ori ce e in lume le place sa le vorbesci numai despre scóle nu. Sa venimu la preoti. Acestor'a cându le pomenesci de scóla indata 'ti respundu ca trebuie sa se ingrigésca de lucrurile loru economice; se temu ca silindu pre poporu sa-si faca datorinti'a fatia de scóla vinu in conflictu cu densulu s. a.

De fonduri scolare nu e mai nici pomenire in tractulu acest'a desmentionatu, dovéda acést'a, precum si alte multe, ca atátu parintele protop. cátu si preotimea nu suntu la culmea misiunei dloru, si ca privescu scólele si cauzele acestor'a de a cincea róta la carulu ocupatiuniloru dloru.

E tristu si sfasiatoriu de inima cându audi pre câte unu crestinu de ai nostri de prin parochiile cele mai bune si de frunte dicendu: „Nóue nu ne au spusu nimic'a nici odata parintele nostru sa facemu scóla, sa facemu fondu scolaru; noi nu avem nici unu venitu la biserica etc.“ Acesti'a potu eschiamá cu bolnavulu din Evangelia: „Dómne omu nu amu.“

In fine nu potu intrelasá neamintita institutiunea cea atátu de sublima si sálutaria a conferintieloru invetiatoresci, — adusa pre tapetu in Tranni'a de pré demnulu si in eternu fericitulu nostru Archipastoriu „Andrieu celu mare“, — cari au adormitu dóra somnulu eternu precum pre aiurea asiá si aci, cáci nu amu auditu sa se fi tienu conferintia fára numai odata dela infintiarea acestor'a, spre cea mai mare dauna a invetiamentulu popularu.

Vinu acum'a la biserici si cauzele loru si sa vedemu ca cum stámu cu acestea. —

Bisericile, in intregu protopresbiteratul carele numera la 20 parochii, cu prea putiena exceptiune suntu din materialu de lemn si inca in comunele cele mai de frunte si mai impopulate, suntu deslipite, nevaruite si parte descoperite, de plóia intr'ensele nu cu multu mai putieniu cá afara, suntu atátu de ruinate incátu stau pre aci pre aci sa se surpe. Mai pre scurtu bisericile suntu intr'o stare asiá de deplorabila si desolata, de cându le privescu din departare nu scí ca e biserica ori alta coliba óre-carea. Asiá p. e. cea din Alm'a — resiedintia protopresbit. — numai de pre turnulu ei celu neproportionatu si parte descoperitu o poti gací ca e biserica, altmintrenea 'ti vine a crede ca e o gramaditura de lemne ori o casa nelocuita din tempurile cele vechi. —

Averea fondurile bisericesci mari mici cum suntu nu suntu asigurate dupa cum cere natur'a loru. Bani suntu alocati pre la credinciosii respectiveloru parochii pre lángá obligatiuni simple fára ipoteka, cari inca nu se pastreza conformu prescrielorulegei § 27 pct. 2 stat. org. ci la epitropi, cáror'a suntu predate fára nici unu inventariu nimic'a, contr'a stat. org. § citatu pnt. 1.

(Va urmá).

Feldiór'a 25 Iuliu n. 1875.

Astadi s'au tienutu aici adunarea generala a despartimentulu I Brasiovu alu Asociatiunei tranne pentru cultur'a si literatur'a poporului románu. Adunarea acést'a fatia de cea din an. tr. a fostu mai bine cercetata. Biserica romána din Feldióra erá plina de poporu si de mai multi barbati literati veniti dela Brasiovu si dela Valcele. Intre acesti'a salutaramu cu bucurie pre Ilust. Sea dlu consil. gub. in pensiune Elia Macelariu cu dn'a sea. Dlu Ioanu Petricu cá directoru a deschisu adunarea cu unu cuventu, cu care a atrasu atentiunea la scopurile Asociatiunei tranne. La acestu cuventu dlu parochu localu Micu multiamesse membriloru, cari au ostentitu in opidulu Feldiór'a la acésta adunare si aréta ca poporulu se simte onoratu. — S'au cetitu raportulu comitetulu despartimentulu prin secretariulu dlu profes. Dr. N. Popu asemenea casariulu raportulu seu si dlu jude Iosifu Popu nisce normative, cá adause la statutele pentru infrenarea poporului

comerciu cu pesci, elu a fostu loculu Apost. Simonu-Petru, Andreiu si Filipu (Ioanu 1, 44.) si a lui Iacobu si Ioanu — dupa traditiune: dupa ethimologia Bethsaid'a, insémna loculu cas'a pescuitulu. — O alta Bethsaida erá la tiermulu N. Osticu alu lacului galil. cu conumele: Iulias; in acestu locu s'a intemplatu saturarea celoru 5000 de barbati (Ioanu 6, 1—15).

Vs. 45. *Afla'au Filipu pre Natanailu si dise lui: De carele au scrisu Moise in lege si in prorocii, amu aflatu pre Iis. fiulu lui Iosifu carele este din Nazaretu.* Versiunea precum se vede e si cam silita, si ce-va nefidela originalului; mai buna mi s'aru paré: *Afla'au Filipu pre Natanailu, si dise lui: Amu aflatu pre acéla, despre carele a scrisu Moise in lege si profetiá, pre Iis. fiulu lui Iosifu, celu din Nazaretu.* Natanailu — nume evreescu (simbolicu), dela Nathan-el = darulu lui Ddieu, Ddieu a datu*). — *a scrisu Moise in lege si profetiá* — se face alusiune la Moise si profeti, cari au scrisu despre venirea lui Christosu: I Moise 3, 15. 49, 10. IV Moise 24, 7. V. Moise 18, 18. Isai'a 7, 14 seq. 11, 1 seq. 12, 6. 40. 10 seq. 52 seq. Ierem. cap. 23, cap. 33; Iesechilu capu 34. Daniilu 7, 13

*) Din cauza ca la sinoptici acestu nume nu ocura, se pare ca ei 'lu au sub numele de Bartolomeiu, care nume este nemijlocitu lángá Filipu. (Mat. 10, 3. Luc'a 6, 14. Marcu 3, 18).

dela vinarsu. S'au alesu pentru acéstea trei comisiuni. Pána cându comisiunile a seversitu lucrárele loru, Ple Bart. Baiulescu a cetitu o disertatiune: despre unele medilóce, cari aru puté ameliorá starea materiala a poporului románu. Acésta disertatiune a fostu ascultata cu atentiune si aplausu. La finea ei adunarea au adusu conclusu, cá sa se céra dela d. disertante si intre actele Asociatiunei sa se publice in fói'a Asociatiunei tranne.

Comisiunile adacându si operatele, cea pentru raportulu despre activitatea comitetulu si a casarului a aratatu ca comitetulu si-a datu silintia a satisfice chiemarii sele. A inpintenitu invetiamentulu impartindu la scólele unoru 10 comune serace din despartimentu recuise de instructiune: mape, cárti; s'a inpulpatu a incassá tacele restante dela membrii asociatiunii din despartimentu pentru care activitate se propune si se aduce lauda. In raportu relevandu-se, ca agenturele comunali la vre-o trei provocári ale comitetulu n'au aretatu nici unu interesu, s'a adusu conclusu a se alege alte agenturi mergendu membrii comitetulu prin comunele despartimentulu.

Membrii propusi, cari au asiadiatu la meserii preste 10 copii in intielesulu hotaririi adunarii generale a Asociatiunii Transilvaniei diu'a tr. se recomanda si anume: D-nu B. Baiulescu parochu, George Sioneriu parochu in Saschisu si T. Poppu directoru scólei centrale in Branu, a se propune on. comitetu alu Asociatiunii tranne din Sabiiu spre a fi laudati. — Normativele adause pentru infrenarea dela vinarsu se recomanda a se primi, cea ce s'a si intemplat. Comisiunea alésa pentru inscrierea membriloru si incasarea de ajutória arata, ca s'au incasatu 54 fl. v. a. Mai de parte se hotaresce ca adunarea generala a despartimentulu in anulu viitoriu se va tienea in opidulu Resnqv. —

In fine adunarea aduce la o propunere conclusu de multiamita demniloru románi din Feldiór'a, pentru interesulu celu viu, ce l'a aretatu acésta adunare findu preste 200 barbati presenti si asteptandu pâna la fine. Cu acestea 'si incheia adunarea siedinti'a sea. Aci putemu dice, ca si in despartiminte se póte face fórte multu, numai sa participe din comunele despartimentulu macaru câte

seq. Amos, capu 9, — Miche'a capu 4, capu 5, 2. seq. Safoni'a capu 3, Aggeu capu 2, Zachari'a capu 3; cap. 6, 12. seq. 9, 9. seq. Malachi'a 3, 1.

La Ioanu nu se descria nascerea lui Iis. decâtu prin 1. 14; elu o presupune cunoscuta din Evangeliele sinopticiloru. Iéra cându Filipu dice: *celu din Nazaretu*, o dice cu referintia la locuinti'a in Nazaretu a lui Iosifu tatalu nutritoriu alu lui Iisusu. Filipu precum se vede nu scíá despre nascerea lui Iis. in Betleemu (Luc'a 2, 4—7. Mat. 2, 1.)

Nazaretulu a fostu unu orasielu neinsemnatu in Galile'a, dela Ierusalimu departe de 3 dile — aprópe de muntele Tavorului. —

Vs. 46. *din Nazaretu póte fi ce-va bine* (mai bine: ce-va bunu) séu: ce póte fi bunu din Nazaretu? (*ti diva-tav ágarón éivai*); In dubietatea lui Nat. vedemu espresu unu dispretiu fatia cu Nazaretulu. Acestu dispretiu nu-si póte avé alta basa decâtu in neinsemnatatea Nazaretulu, carele nu stá in nici o legatura cu profetiile. — Adeveratu ca la Mat. 2, 23. se dice: „cá sa se implinésca cele ce s'au scrisu prin proroci: ca Nazarinénu se va chiamá.“ Eu inse n'amu potutu aflá testulu, la carele a potutu face alusiune Evangelistulu Mateiu; nu punu inse imposibilulu.

Filipu, la respunsulu celu plinu de neincredere, ba despretiitoriu a

3—4 persóne, ca ele potu comunicá ideile progresuali si altor'a din comuna. La acésta adunare au participatu numai cei din Magherusiu, Hermanu si Ghimbavu, cari se potu numi distinsi intre cele-lalte comune ale despartimentulu. n.

S.-Regimu, 24 Iuliu 1875.

Dle Redactoru! Domnulu Simeonu Popescu studinte in Lipsi'a dá o dechiaratiune in Nr. 43 a „Tel. Rom.“ cumca comitetulu despartimentulu XVII alu Asociatiunei aru fi incasatu tacele dela dd:

a) Ioanu Spiru pre vre-o 10 ani cá membru ordin.

b) Zacharia Siulariu si

c) Florea Capra

cá membri ajutatori cu câte 1 fl. fára cá tacele amintite sa se fi espedatu la on. comitetu centralu din Sabiiu. —

Caus'a ca n'amu respunsu pâna acum este ca nrulu susu amintitu abiá in dilele acéste mi-a venitu la mâna acum inse me grabescu si cá directorele acestui despartimentu dechiaru dechiaratiunea dlui Popescu de neadeverata din cauza ca comitetulu dela respectivii domni n'au primitu nice unu cruceriu, prin urmare noi suntemu respundietori numai despre acei bani cari ne vinu la mâna, iéra despre cei incasati fia dlu dechiaratoriu convinsu ca punctuositatea nu o vomu invetiá-o dela d-sea.

De cum-va d-sea este pre deplinu convinsu despre primirea acelor bani din partea vre-unui membru, domni'a lui trebuie sa-lu provóce pre acéla care a primitu banii, iéra nu pre comitetulu care n'are nice o scire. Si nu au inputernicitu pre nime afara de casariulu despartimentulu a primí bani dela membri. —

Te rogu dle Redactoru in interesulu adeverulu a dá locu acéstei dechiaratiuni in pretiutulu diurnalu alu d-vóstre, rogandu si pre dlu redactoru alu „Gazetei Transilv.“ a primí acésta dechiaratiune.

Ioanu P. Maioru,
directorulu despartimentulu alu 17.

Varietáti.

* * * Baronulu Alex. Hübner, dupa cum cetimu in „Magy. Polgár“, s'a reintorsu din caletori'a sea prin Tran-

lui Natanailu, in locu cá sa cerce a disputá si a-lu convinge, lu chiama sa véda si sa se convinga insusi. La totu casulu este caracteristicu pentru Natanailu, ca elu la singurele cuvinte: „vino si vedi“ este gat'a a cercá si a se convinge: elu merge la Iisusu.

Vs. 47. *Eata adeveratu (ἀληθῶς) Israilténu, intru carele viclesiugu nu este! ἀληθῶς=adeveratu, in adeveru. Intielesulu: eata Israilténu, carele este petrunsu de ide'a adeverulu, carele e pregatitu pentru adeveru, carele iubesce adeverulu si céra sa-lu afle, si prin urmare in carele viclesiugu nu este. Israilténu nu mi se pare a fi nici numire religiósa de onóre, inca mai putieniu cu referintia la predicatulu lui Iacobu, Facere 25, 27., — ci in acelu intielesu idealu, in carele fiecare poporu léga de numele seu conceptulu anumiteloru virtuti, cum — la noi: *virtute, credintia romanésca*; iéra la stramosii nostri: „romano more loqui.“ — Fal'a nationale a Iudeiloru erá *adeverulu* — dupa s. scriptura. Cându Iis. dice *adeveratu Israilténu*, mi se pare ca anume pune pondu pre acestu nimbu, cu carele se mandreau iudeii; — cá si cum aru fi disu: Israilténu, carele coresponde ideei si chiamárei sele, precum aru trebúi sa fia toti, — adeca, zelosi pentru adeveru, si fára viclesiugu. — In locu de viclesiugu, mai bine sa intrebuintiámu viclenia, lapedandu termi-*

FOISIÓRA.

Studii essegetiche.

Partea I.

C A P U I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectionea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipiirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. *Introducerea intregiei evangeliie.*

(U r m a r e.)

Vs. 43. *A dóu'a di: in diu'a urmatória dela venirea lui Sim. — Petru (Vs. 42) — vru'l'a Iis. sa mérga in Galile'a: ad. pre cându Iis. se hotarise sa mérga, sa purcéda de lángá Iordanu (Vitanara Vs. 28) la nunta in can'a Galileei (2, 1. 2.) atunci a aflatu pre Filipu (Mat. 10, 3), carele erá din (Bethsaid'a) Vitsaid'a de unde erau fratii Andreiu si Simonu Petru (Vs. 44), — si a disu lui vino dupa mine: urméza mie — I'a chiamatu sa-i urmeze, — (spre ce scopu? — vedi Mat. 4, 19. Marcu 1, 17. Luc'a 5, 10). Vitsaid'a (Bethsaid'a) — unu orasielu in Galile'a, spre sudu dela Capernaum, situatu la marginea sudestica a lacului (marci) galileicu. Acestu orasielu purtá*

silvani'a la Vien'a. Escelenti'a Sea acompianatu de contele Lonyay a cercetatu frumos'a vale a Hatiegului, de aci se duse intovarasiu de comitele supremu G. Pogány câtra Alb'a-Iuli'a, unde fu primitu de câtra Escel. Sea Episcopulu Fogarassy cu ospitalitate distinsa, visità catedral'a de acolo, mormentulu lui Huniadi, bibliotec'a lui Battyányi si alte raritati; o impresiune durabilă facu asupr'a densului catedral'a cladita in stilu romanicu. In 15 Iuli plecà de acolo impreuua cu canoniculu Dr. Eltes pentru a vedè cele mai memorabile puncte din Transilvani'a. Ii placu fôrte situatiunea Sabiului, biseric'a de aici zidita in stilu goticu. In biseric'a acest'a, care odinora a fostu a romano-catoliciloru, i se aretara si vechile vestminte de liturgia catolice, cari s'au folositu de preotimea evang. cu vro-câti-va ani inainte. Dupa aceea visità institutul de educatiunea feteloru infintiatiu de Escel. Sea episcop. Fogarassy, unde fetele orfane si serace se bucura de o crescere si instructiune salutară.

In 16 Iul. a facutu impreuna cu comitele fundului reg. M. Conrad si alti domni o excursiune câtra Turnulu rosiu si la 17 I. sosi in Brasiovu; i placu aci situatiunea frumoasa a acestei cetati, visità biseric'a evang., odinora catolica, care s'a ziditu pre tempulu cându stilulu goticu se aflà in decadentia. Prospectulu de pre delulu capelei spre cetate, tier'a secuiesca si Treiscaune, infatisa o panorama dintre cele mai frumoase. Dupa ce in 18 I. ascultà liturgi'a, se duse petrecutu de judele regescu supr. Iul. Szentiványi la Valcele, unde fisiculu comitatulu Albei sup. Dr. Bas. Szabó esplicà ilustrulu ospe distinsele calitati ale acideloru de acolo. La amedi — continua raportulu lui „M. P.“ — sosiramu in Szt-Georgiu in cas'a ospitale a judelui r. supr. si ser'a ajunseramu la scaldelè frumosu situate din Tnsnad, unde Escel. Sea fu primitu de câtra contele Ben. Mikes, care in diu'a urmatorie lu petrecu la Csik-Szereda. Din Treiscaune pâna in sus spre Gyergyó il. turistu laudà nu numai tienutu acest'a frumosu, ci si ordinea, curatieni'a si laboriositatea poporulu secuiescu. Dupa ce visità institutul de crescerea feteloru, care prin devotamentulu d-lui episcopu Fogarassy curendu se va gatà, caletori la Ditró, unde se odichni preste

natiunea straina limbei nostre. — Iis. prin acesta caracterizare a lui Natan. si areta nu numai o cunoscintia a omeniloru supr'a-naturale, dara si omniscintia sea (vedi si Vs. 42. 48. si 2, 25).

Vs. 48. Natanailu se simte atinsu in cele dinlauntru ale sele. Nu pote pricepe cum 'lu cunosec Iis. cu carele acum convine pentru prim'a data. Elu, vedindu ca internulu, cunoscintia sea curata, sufletulu seu suntu cunoscute lui Iis., 'lu intréba surprinsu, si cu ore-care neincredere: *De unde me cunosci? — Pâna a nu te chiamá Filipu (Vs. 45.) findu tu sub smochinu te-amu vedintu!*

Numai prin decisiunea cea repentina a lui Natanailu din Vs. urmatoriu (49) ne putemu esplicà de ajunsu testulu acest'a.

La Iudei era datin'a ca inaintea caseloru sa aiba smochini, la a caroru umbra se adaposteau, ceteau si une-ori disputau din s. scriptura.

Natanailu, inainte de ce s'a intalnit cu Filipu, siedindu la umbr'a smochinului si meditandu, pote, s'a ocupatu cu ide'a cea atunci mai generale despre Messi'a se hotarise a merge la Ioanu Botez. a se botezà. Acestu momentu mare pentru densulu: momentulu decisiunei sele secrete pentru a se botezà, despre carele nime-nu nu scia, ba, dupa convingerea sea, nici de petrecerea cea singurateca sub smochinu, lu vede cunoscutu lui Iis.

nopte la dechantulu Salamon. Aci i se aretara unu „ditroit“ din colectiunea scoléi poporali din Alalu si lespedi frante de marmoru albu, cari contribuira la cunoscerea tesauriloru naturali ai Transilvaniei.

La 20 Iul. ne intorseramu preste Topliti'a si Rastosi'a prin valea romantica dealungulu Muresiului, printre stanci ce se inaltia pâna in nori, la Reginulu-sasescu. In diu'a acest'a se puteau cunosec placherile si neplacherile Helvetiei transilvane. Muresiu-Osiorheiulu, frumos'a cetate a secuiloru, termina caletori'a prin secuime. Escel. Sea petrecu ore placute in societatea presiedintelui dela tabl'a reg. bar. Apór si a judelui r. supr. G. Beldi. La mes'a ospitale a presiedintelui potu esperia Escel. Sea, ca pre langa o cultura ratiunale si o tratare corespunditorie vinurile din Transilvani'a se potu nobilita astfeliu, câtu potu sa concureze cu vinurile dela Rinu. Sosindu in Clusiu la 23 Iul. ilustrulu turistu visità tote raritatile acestei cetati, i placu mai multu: biseric'a cladita pre tempulu regelui Sigismundu in stilu saxonicu, liceulu, universitatea, palatulu lui Bánffy si promenad'a. Museulu nu-lu potu visità, pentru ca trebuia sa plece la Vien'a in diu'a urmatoria. Escelenti'a Sea ca omu cu spiritu luminatu, religiosu si ca amicu alu tierii nostre s'au interesatu si de datinele poporulu, de istoria, starea si relatiunile confessiuniloru, de starea industriei si comerciului, de prosperarea scoliloru si instituteloru de educatiune si preste totu de inaintarea materiale si spirituale a Transilvaniei.

V. * * * (Scire placuta.) Din Pojonu ni se scrie cu datulu 22 Iuliu n. ca Dr'a Elisabet'a Popovicu, fii'a dlu preotu campestru Simeonu Popovicu, de presentu statiunatu in Oedenburg, unde garnisonéza reg. de inf. nr. 50. Mare Duce de Baden — a terminatu doi ani din cursulu preparandiale de statu din Pojonu cu rezultatu fôrte multiamitoriu. La ver'a viitoria va fini si cursulu alu treilea dupa care va urma indata examenulu de cualificatiune. — Ne bucuramu de scirea acest'a carea ne prevestesce jmultirea aceloru lucratori spirituali de care avemu inca fôrte multa si mare lipsa. Ne bucuramu cu atatu mai multu cu câtu puterea cea noua va fi de secsulu femeiescu, si pâna acum puterile de secsulu acest'a pre câmpulu pedagogicu suntu fôrte rari. Multiamimu inainte si demnulul parinte, ca-

Nu numai departarea lui Iis. de loculu unde a statu elu sub smochinu, ci o privire in secretulu lui celu mai serbatorescu, lu convinge ca Iis. este unu omu supr'a-naturalu, in conformitate cu marturiile lui Ioanu. De aceea rapede si fara-reserva 'si esprima pre fatia recunoscerea sea:

Vs. 49. *Ravvi! Tu esti fiulu lui Ddieu! Tu esti imperatulu*) lui Israilu!* — Doue insusiri, doue caracteristice a lui Messi'a: fiulu lui Ddieu — regele lui Israilu, cea dintâia dupa marturisirea Botezatoriului (Vs. 34.) a dou'a dupa profetii.

Vs. 50. *Pentru ca ti-amu disu... credi?... mai mari decâtu acesteia vei vedé!* Cei mai multi Esseti cu Christostomu in frunte, iau constructiunea prima ca intrebare, prin carea se pune pondu pre temeulu, caus'a credintiei lui Natan. carea (minune) in comparare cu cele urmatorie (mai mari decâtu aceste vei vedé) ce-lu astepta se arata mica, neinsemnata dispere. Altii inse cu Teofil. nu iau constructiunea prima ca intrebare, ci ca deslusire constatare, — ceea ce e falsu, avendu si base false ca adeca Natan. n'aru fi fostu deplinu credinciosu cându a esprimatu cuvintele: „Ravvi! Tu esti...“ Prin: *mai mari vei vedé* esprima Iis. referintia lui Natanailu fatia de densulu ca invetiacele si de aci ca apostolu. (Va urmà.)

*) Mai bine regele (βασιλεύς).

rele au sciutu infrange vitregitatea sortiei se si invingendu-o, prin ostentia si safertientele sele, cresce natiunei sele unu ajutoriu stimabile.

X * * * (Necrologu). Preotulu românu gr. or. Andreiu Orbanu parochu in Borgo-Mediloceni, a repausatu in Domnulu in urm'a unui morbu greu, dupa unu serviciu de 27 ani, in etate de 51 ani la 8 Iuliu a. c. lasându in adenca jale famili'a sea nemangaiata, numeroasele rudeni, pre poporulu seu si amicii.

Inmormentarea s'a indeplinitu in 10 Iuliu a. c. la biseric'a din Borgo-Mediloceni asistandu la acestu actu tristu tota preotimea gr. or. din districtulu Naseudului in frunte cu Par. protopresbiteru Teodoru Buzdugu. Fia-i tierin'a usiora!

* * * (Din viatia dela munte.) Vinerea trecuta adeca in 11 Iuliu a. c. eramu tocmai in stan'a muntelui Contiu deasupr'a Talma-celului, cându diminéti'a intre 4 si 5 ore se ridicara nisce nouri ingrozitori din partea apusului, din cari apoi se si descarcà o grandine infricosiata cu fulgere si tunete, asià încatu gandeà omulu ca a sositu diu'a cea mai de pre urma; o turma de vaci se trasese in bradetu, unde se grupau pre sub bradii cei mai stufosi ca se fia scutite de loviturile grandinei, atunci unulu din fulgerile cele dese, cu unu tunetu teribile lovi intre vaci si fara a nimici vre-unu bradu au omoritu deodata 10 capete; celelalte ca-diura la pamentu, dara parte se desametira mai curendu, parte mai tardiu. —

Totu in acestu munte inca de cu primavéra se ivira nisce ursi, cari facu pustiire intre vitele ce se afla in muntele Contiu si impregiuru; pâna in diu'a, cându scriu aceste renduri au prapaditu acei ursi la 12 vaci, ca la 40 de oi si 3 boi suntu muscati si subti din spinare (intre spete) si caparati cu ghiarele. Cu anevioia se voru mai puté vindecà. —

Acest'a e o plaga carea seracesce pre bietii omeni, deregatori'a, de au si facutu ce-va in caus'a acest'a, dara totusi nu au luatu nici au cercatu tote midilócele spre sterpirea si alungarea aceloru animale rapitoare. Nu sciú bine este si ce pretiu va fi pusu dela gubernu pre capulu unui ursu*); aru fi bine se scie omenii nostri, dora se afla cine-va mai animos, care sa persecutiede ursii, câci vedu ca intre venatorii „domni“ nu se afla atatu curagiu a dá fatia cu ei, la noi curagiu aru fi destulu dara nu este pusca, pulvere si plumbu. Dupa spus'a pastoriloru de oi si vaci, trebuie sa fia acolo 3 pâna in 5 ursi. —

Simeonu Secarea,
clericu an. II-lea

*) Ce pretiu mai trebuie decâtu pelea ursului?
Red.

PARTEA ECONOMICA.

Resumatu

de
prelegerca populara

tienuta in adunarea generala din Orlatu a despartimentului III alu Asociatiunei tranne de dlu prof. D. Comsi'a.

(Capetu)

Loculu, unde se altoescu paduretii, se numesce scól'a de altoitu, care trebuie impartita in mai multe straturi de câte 3 urme latime. De alungulu straturiloru se sadescu paduretii in câte 2 siruri la o departare de 1½, urma unulu de altulu. Pomisiorii cându se stramuta in scól'a de altoitu se aiba celu putienu grosimea unei pene de gâsca.

Incâtu privesce altoitul, vorbitoriulu spune, ca surceii nobili suntu mladitie de unu anu. Surceii nobili e bine a-i taià tómn'a târdiu si a-i pastrá preste ierna inveliti in muschiu jilavu la unu locu recorosu si adaptitu impotriva gerului d. e. in pivnitia. Surceii cei mai buni se afla in fati'a sôrelui si pre verfurile pomiloru tineri. Surceii cându se altoescu se nu fia mai lungi ca 1½—2 policari si se aiba 2, celu multu 3 muguri bine desvoltati.

Lucru de capetenie la altoitu este unu cutitasiu cu taisiu câtu se pote de ageru. Pre langa cutitululu de altoitu se mai recere unu cosoru si unu ferestreu de pomi.

Cea mai eftina si mai practica cêra de altoitu se pregatesce din resina curata, care dupa-ce s'a topitu la focu ori carbuni incetulu cu incetulu se amesteca cu o mica portiune de spiritu tare (alcoholu). Resin'a astfeliu pregatita cându se recesce nu se invertosia, ci remane fluida si in vase bine astupate se pote pastrá cu anii.

Voindu a prasí altoi frumosi si puternici, inainte de tote trebuie avutu in vedere intarirea si ingrosiarea câtu mai grabnica a trunchiului. Spre acestu scopu e de lipsa a retezà altoiulu de unu anu mai bine de jumetate, care lucrare se repetiesce in fia-care primavéra pâna ce trunchiulu s'a intaritu si s'a ingrosiatu de ajunsu. Astfeliu din putienii muguri remasi se desvólta mai multe mladitie puternice, cu deosebire din mugurulu de deasupr'a se desvólta o crénga multu mai frumoasa si mai puternica de cum a fostu créng'a de mai nainte.

Dreptu acea retediarea altoiloru tineri se recomanda cu totu deadinsulu, mai alesu încatu privesce altoii slabuti, cari din firea loru crescu anevioia. Tieranii nostrii inse sub cuventu, ca le este mila a retezà altoii odata crescuti indatinéza a-i lasá lungi cum suntu fara a le retezà baremu verfurile. Astfeliu trunchiulu remanendu subtire si slabuti, déca nu-lu frange cea dintâiu vijelia, de siguru se incovoia sub povar'a crengiloru si pómeloru de mai târdiu.

Avendu dara in vedere deprinderea tieraniloru nostri la o cultura mai rationala a pomiloru, datin'a scalcata de a nu retezà altoii si pomii tineri este cea dintâiu gresielă, de care trebuie ei feriti. Altoii trebuie scurtati cu atât'a mai tare, cu câtu au remasu mai slabuti. Retezarea se face deasupr'a unui muguru sanetosu si indreptatu in susu, din care apoi se póta cresce o noua crénga drépta si puternica.

Ajungendu altoii grosimea receruta, (c'amu unu policaru pre la midiloculu trunchiului) se ciontéza la o inaltime de 5—6 urme de langa pamentu. Cu acest'a s'a sfersitu cultur'a trunchiului. De aci incolo ne indreptamu privirea asupr'a intaririi si culturai crengiloru, cari tote la olalta alcatuescu acea ce numimu coróna. O coróna se compune din celu multu 5 crengi. Tote celelalte crengi se ciontéza pâna desu langa trunchiu ungendu-se taieiturile cu cêra de altoitu. Crengile in numeru prea mare, d. e. in numeru de 8—10 se impedeà un'a pre alt'a in desvoltarea loru si astfeliu remanu slabutie, unele dintre ele fiindu prea imbuldite se usca mai târdiu cu totulu. Prin urmare fôrte gresiescu tieranii nostri cându in locu se delature crengile de prisosu, le lasa pre tote gramada. —

In primavér'a urmatoria cele 4—5 crengi remase trebuiescu de nou scurtate asià, ca pre fia-care crénga de unu anu (adeca crescuta in decursulu anului trecut) se nu remana mai multu de 3—4 muguri. Astfeliu din acesti putieni muguri se desvólta alte crengi multu mai puternice decum s'aru desvólta crengile atunci, cându nu le-amu fi scurtatu. Asia dara scurtarea crengiloru la pomii tineri departe de a fi o lucrare neintielépta, dupa cum paru a crede cei mai multi dintre tieranii nostri, ea este dinpotriva celu mai bunu midilocu intru de a prasí pomi frumosi si puternici.

D-sea incheia vorbirea cu urmatórea espunere despre insemnata pomaritului la noi din punctu de vedere economicu.

O gradina incarcatu cu póme este mai alesu pentru famili'a tieranului o adeverata binefacere. Ce bine prindu pómele cu deosebire preste

erna in vremea postului, o scie mai cu sema celu care e silitu a le cumperá dela alti. Pómele própsete nu mai putienu cá cele uscate alcatuscu in comerziulu dílnicu unu ramu insemnatu, unu ramu fórté banosu si siguru. Din póme se potu pregati feliturite alte producte adesea fórté cautate si pretiose, precum: vinu, vinarsu, mustu, otietu, lictaru, dulcétia etc. Prin cultur'a pomiloru se póte folosi totu peteculu de pamentu. Astfeliu locurile pustii si nepriinciose pentru cultur'a altoru plante se potu schimbá in locuri frumóse si folositorie. In sfersitu, pomii dau multe lemne de focu, de asemenea lemne pretiose de lucru, precum d. e. este lemnulu nucului.

Aceste si alte multe folóse impreunate cu cultur'a pomiloru face cá se sporésca veniturile singurateciloru economi si prin urmare avuti'a nationala.

Cátu de putienu se pricepu tieranii nostri, de asemenea cei mai multi dintre preotii si invetiatorii nostri la cultur'a pomiloru, usioru ne putemu incredintiá, déca asemanamu ce se petrece la noi cu ceea ce se petrece la alte némuri mai luminate. Pre cându nemtii, bohémii si alte popóre sciu se profite sume insemnate, cu miile si miliónele, din pómele multe si bune, ce producu, economii nostri nu arareori suntu nevoiti a le cumperá dela straini cu pretiuri piperate. Pre cându pre aiurea se folosese totu peteculu de pamentu, gradinile nóstre intinse cátu vedi cu ochii adeseori remanu pustiite cu totul. In locu sa fia incarcaté cu pomi si legumi ajungu a fi cuibulu si adapostulu scaetiloru si buruenelor. Este adevératu, prin satele nóstre aflámu destule gradini indesuite de pomi, cari inse nu aducu economului mai nici unu folosu. Si óre pentru ce? — Pentruca economii nostri nu-i sciu cultivá.

In deobsce pustiiti fiindu cu totulu, pomii din gradinile tieraniloru nostri cresc anevoia, au producu róde de locu séu totu numai la 2—3 ani. Adesea e pamentulu prea sleitu si astu-feliu pomii nu au de unde sa-si traga nutrimentulu trebuinciosu, remanu prin urmare slabuti si se bolnavescu, in sfersitu se usca unulu cáte unulu. O mica catatime de gunoiu in giurulu radeciniloru i-aru scapá de perire. Ei, dar' tieranii nostri strimba din umeri numai cându le spui, ca pomii inca trebuie gunoiti. Si cá sa vedi pre cine-va udandu, plivindu si sapandu-si pomii, nici pomenéla!

Vorbitorulu insirandu cáte-va convorbiri, ce a avutu cu tieranii, se încérca a dovedi, ca increderea preste mesura si lipsita de ori ce ratiune in ajutorulu de susu inca a contribuitu in mare parte la lenea si órb'a nepasare, de care e molipsitu unu numeru mare alu tieraniloru nostri. Increderea preste mesura in ajutorulu strainu este sor'a fatalismului, care despretiindu fortiele proprii tinde a inadusi in tasia ori-ce progresu mai insemnatu. Mai întâiu sa ne ajutámu noi insine, cându apoi si Ddieu ne ajuta. Increderea preste mesura in ajutorulu strainu fiindu asiadara unu inimicu primejdiosu alu progresului, in locu de a-lu ocroti, dupa cum facu unii preotii de ai nostri, parte din indolentia si nepricepere, parte din lacomia, — trebuie mai vertosu combatusu si nimicitu pâna inca nu e prea tardiu. . .

Reintorcendu-se la economi'a pómeloru indatinaté la noi, vorbitorulu aréta, ca tieranii nostri suntu siliti a-si vinde pómele ce producu pre mai nimic'a fiindu ca dela pomii reu grigiti, adesea pustiiti cu totul, nici ca se potu asteptá póme nobile, póme pretiose. Dimpotriva se scie, ca numai pómele bune au cautare, numai pómele mai pretiose merita a fi tra-

mise in locuri mai indepartate, in cetáti mari, unde pómele se platescu uneori cu pretiuri indicite. Pre cându alte popóre sciu se pregátésca din pómele mai simple si mai alesu din pómele paduretie vinuri cu sutele si miile de vedre, tieranii nostri in deobsce arunca pómele mai simple la porci séu le lasa de putrediescu din pricina, ca nu le sciu pastrá.

Si nu este cine se abata poporulu din calea ratecita. Preotii si invetiatorii? — Ei singuri nu sciu, ce e de facutu, ei singuri umbla orbecandu cu poporulu dimpreuna. Dovéda despre acést'a ne este gradin'a scólei si gradin'a preotului, cari durere arareori esceléza intre gradinile din comuna. Gradin'a preotului aru trebui sa fia incarcatá cu totu feliulu de legumi si pomi, aru trebui sa fia modelu de gradina in tóta privinti'a. Astu-feliu esemplulu bunu aru atrage incetulu cu incetulu intréga comun'a.

Déca dela preotu, se pretinde acést'a, dela invetiatoriu se pretinde in mesura indoita. Preotulu avendu a face cu ómeni in versta, fórté cu anevoa isbutesce a-i abate dela datin'a vechia inradecinata in ei din fraged'a-le copilaria.

Nu asiá invetiatoriulu. Elu are de a face cu tenerimea inca nedepinsa in prejudetiele datineloru stramosiesci.

Loculu celu mai potrivit de a deprinde copiii tieraniloru in meseri'a parintiloru loru si in deosebi de a-i deprinde la o cultura ratiunale a pomiloru si a legumiloru este fára indoieála *gradin'a scólei*. Dicendu acést'a nici pre departe nu trebuie cugetatu la o instructia sistematica, care si asiá aru remané neintielésá, dimpotriva, *gradin'a scólei are sa fia mai multu unu locu de recreare sufletésca si trupésca*. Ací se conduca invetiatoriulu elevii sei in órele libere esplicandu-le numele, insusirile si intrebuintiarea pomiloru si a legumiloru in economi'a casnica. Ací sa le povestésca si sa le arete invetiatoriulu, cum trebuescu semenate si cultivate feliturite plante folositorie, cum au de a se stramutá si altoi, cum au de a se retezá si curatá pomii pentru cá sa produca róde imbelsiugate.

Eleviloru mai marisiori li s'aru poté dá cáte unu petecu de locu cu pomisiori si legumi, pre cari ei singuri sa le ude sér'a cu apa, pre cari ei singuri sa le sape si plivésca sub priveghiarea invetiatoriului.

Astfeliu invetiatoriulu prin esemplulu bunu aru poté usioru desteptá in elevii sei barbatia si emulatiune, iéra prin esplicárele sele in forma de povesti aru atrage luarea loru aminte asupr'a frumsetiei plantelor nu mai putienu cá asupr'a bogatieloru fresci nestimate, cari din lips'a de invetiatúra jacu ascunse in sinulu pamentului nostru.

Ce placere pentru invetiatoriu a esí cu elevii sei in gradina la aeru própsetu, la umbr'a pomiloru cultivati de propri'a sea mána. Ce bucuria a se preumblá cu pruncii naivi printre flori si legumi povestindu-le ací de un'a ací de alt'a. Ací sub ceriulu liberu in fati'a naturei de buna séma mai multu aru profitá elevii din economia si din istori'a naturale cá pre bancele scólei. Esplicárele si lucrurile seversite ací in nemedelocit'a vedere a eleviloru s'aru intipari in mintea loru pentru tóta viéti'a. Nu mai putienu s'aru desteptá in elevi gustulu frumosului vediendu in giurulu loru curatieni'a si ordinea atragátoria. Deprinsi astfeliu din fraged'a loru copilaria la o economia intielépta, pruncii ajunsu la versta fára indoieála voru deveni economi mai buni, mai iscusiti de cum fusera parintii si mosii loru crescuti in nescintia.

In lips'a de proprietari mari si in lips'a unui institutu specialu de agricultura, introducerea invetiamentului agricolu in scól'a populara remane deo-

camdata dara singurulu mijlocu pentru de a asigurá generatiuniloru viitorie o stare materiala mai buna prin si din agricultura, singur'a nóstra maiestria nationala.

Fiindu tempulu fórté inaintatu, vorbitoriulu se vede nevoitu a incheiá prelegerea sea cu observarea, ca fiindu introducerea invetiamentului agricolu in scól'a populara unu obiectu, ce merita deosebita consideratiune si luare aminte mai alesu din partea Asociatiunei tranne, nu-i remane decátu a sulevá cu altu privilegiu acést'a cestiune de mare insemnatate.

Concursu.

Pentru postulu de notariu comunale, devenitu vacantu in comun'a Sibiului, scaunulu Sibiului, se escrie concursu cu terminulu pâna in 25 Augustu a. c. st. n.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru liberu in edificiulu de cancelaria, 4 orgii de lemne si alte competintie pentru scrieri private si asignatiuni de paspórté, in suma aprosimativa de 100 fl.

Pre lângá o praca de servitiu se mai recere cunoscinti'a perfecta a limbei române.

Petituniile suntu a se adresá in terminulu de susu la subscrisulu inspectoratu, Sibiulu in 30 Iuliu 1875.

Dela inspectoratulu cercuale alu Salistei 1—3

Nr. 628.

Concursu.

La scólele reuniunei granitaresci din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferi urmatóriele posturi:

1. Posturile de invetiatori diriginti la scólele din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de cáte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetiatori adjuncti la scólele din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tóte inca cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile aceste, binevoiesca a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la **Comitetulu scóleloru granitaresci din fostulu regimentu romanu I in Sibiulu.**

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala norm. gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Condituniile suntu urmatóriele:

1. Invetiatorésa sa fia dibace in tóte lucrurile de mána femeesci, si anumitu si in desteritatea de croitu.

2. Sa cunósca gradinaritul de legumi.

3. Sa scie vorbi, ceti si scrie perfectu românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3 stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedi ca sciu si vre-un'a din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferi. —

Terminulu de concursu se statorésce la 18 Augustu 1875 c. n.

Concurentele 'si voru indreptá petituniile loru de concursu la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or. in intelegere cu parintele protop. tractuale.

(3—3)

Concursu.

La scól'a normale capitala gr. res. ce se va deschide cu inceputulu anului scolaru 1875/6 in S. Sabesiu suntu de imbracatu 5 statii invetiatoresci; dóue la fetitie si trei la baieti, pentru ocuparea ace-

stor'a se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Augustu 1875 st. v.

Léfa annuala pentru fia-care invetiatoriu e de 300 fl. v. a. din cuti'a bisericeii si cortelu naturale in edificiulu scólei, iéra aceluia dintre invetiatori carele va fi insarcinatu sa pórté directiunea — i se asecuréza pre lângá salariulu de 300 fl. si unu pausalu de 100 fl. v. a. la anu. —

Dela concurentii ce dorescu se capete vre un'a din prementionatele statii se asteptá sa-si indrepte cererile sele inzestrate cu documentele prescise de statutulu organicu si cu deosebire cu testimonii despre absolvirea celu putienu a celoru 4 clase gimnasiale, a cursului pedagogicu ori teologicu si cumca au depusu esamenulu de calificatiune, scaunulu protopresb. respectivu in S. Sabesiu.

S.-Sabesiu in 13 Iuliu 1875.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 163—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III-a Vac'a, in protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 3 Augustu. a. c.

Acést'a parochia constatátore din 750 suflete. are casa parochiala cu cladirile economice necesarie si o gradina lângá casa, apoi celelalte venite suntu accidentiile stolarie bine regulate, cari tóte compute in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statii au a asterne concursele loru la subsemnatulu in Bradu — Ctulu Zarandu — instruite conformu „statutulu organicu“ si concluseru sinodulu din an. 1873, in privinti'a integritéi parochieloru.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

N. I. Miheltianu, prot. gr. or. a Zarandului.

(3—3)

Concursu.

La scól'a capitala-normale dela bisericeii Santei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, protopresbiteratulu I, alu Brasiovului au devenitu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a cáror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu annualu pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la cáte cinci ani de servitiu cu cáte 50 fl. v. a. si pre lângá indatorire cá pentru aceste salarie se tiena ambii invetiatori prelegerile trebuinsiose si la scóla de repetitiune.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din prementionatele dóue posturi invetiatoresci suntu avisati a si asterne subscrisulu comitetu suplicile loru, adresate cátra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu „statutulu organicu“ cu atestatu de botezu si cu testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si ca au depusu esamenulu de calificatiune.

Satulungu 4 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericeii Santei Adormiri.

Radu Pope'a, parochu si presied.

(3—3)

Anunciu.

Cancelari'a mea de *Advocatura* se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu“ Nr. 12.

Ací se voru primí in viitoriu spre reprezentare ori-ce afaceri de dreptu, atátu civile cátu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiulu in 16/28 Iuliu 1875.

Ioanu de Pred'a

advocatu publ.

(2—3)

INDREPTARE. In articulu „Resumatu de prelegerea populara“ publicatu in Nr. trecutu 56 s'an stracuratu cáte-va erori de tipariu. Astu-feliu dupa „cáci in viéti'a pop. romanu nu a strabatutu“ întâiulu „nici“ are se remana afara. Dupa „preste marginele scóleloru“ in locu de „mai“ sa se cetésca: *amu*. Dupa „voindu a infintiá unu“ in locu de „pamentu“ sa se cetésca: *pometu*.